

Slovo k povzbuzení na středu 27. května 2020 ...
Biblická čtení: Sk 20,28-38; Ž 68; Jan 17,11b-19

Milé sestry, milí bratři,

stále pokračujeme v biblickém čtení na pokračování: o misijních cestách svatého Pavla v prvním čtení ze Skutků a z Ježíšovy řeči na rozloučenou vrcholící jeho velekněžskou modlitbou v úryvcích evangelijních dle Janova sepsání. Protože jsme se v minulých dnech snažili zaměřit především na to čtení první, zkusme v tom pokračovat i dnes.

Dnešní úryvek přímo navazuje na ten včerejší, čteme z Pavlovy řeči na rozloučenou s představenými efezské církevní obce. Tuto významnou raněkřesťanskou obec v jednom z nejvýznamnějších helénských měst své doby Pavel založil a právě v ní také nejdelší dobu ze všech obcí působil, sám mluví dokonce o „třech létech“. Po jejich skončení odtud odešel do Řecka, konkrétně do krajů Makedonie a Achaje, nyní se vrací s různými zastávkami zpět do Jeruzaléma. My ho v dnešním úryvku potkáváme v Milétu, starověkém přístavu v ústí řeky Meandros (dnes Menderes), nedaleko Efezu. Po příchodu do Milétu Pavel vzkáže, aby za ním „starší“ (biskupové a kněží) efezské církevní obce přišli. Ti tedy přicházejí, doufajíce, že se k nim apoštol Pavel zase aspoň na nějakou dobu vrátí. Nicméně on si je zavolal, aby se s nimi rozloučil, dal jim své poslední rady a také jim sdělil, že už ho nikdy (na tomto světě) neuvidí. To je obsahem jeho řeči na rozloučenou, která je zároveň jeho duchovním (pastýřským) testamentem.

Dnes máme před sebou druhou část této Pavlovy překrásné řeči. Máme-li pocit, že vnímáme určitou podobnost s Kristovou řečí na rozloučenou, nejsme na omylu, protože určitá paralela mezi těmito oběma řečmi skutečně je. Ne však jen ve smyslu nějaké podobnosti literární, ale jedná se o podobnost vnitřní, obsahovou, protože Pavlova apoštolská služba se stala uskutečněním Kristova ideálu o dobrém pastýři. Vždyť čím jiným se přeci Pavel stal než zvěstovatelem a nástrojem Kristova evangelia o Boží milosti, tedy dobrým pastýřem...

Proto Pavel ve své řeči vybízí efezské „starší“, aby i oni byli dobrými pastýři v Kristově jménu jim svěřené církevní obce, jim svěřeného Božího stáde. V praxi to také znamená, aby byli bdělí, nezištní a laskaví, jako i on sám se snažil takovým – zvláště v efezské obci – být.

Zkusme si všimnout tří momentů dnešního úryvku, dvou z Pavlovy vlastní řeči a jednoho z toho, co následuje pak.

Nejprve zaznívá výzva k bdělosti, především k pastýřské bdělosti „starších“ církevní obce, potažmo všech biskupů a kněží všech dob. Pod touto Pavlovou výzvou, která se stala součástí Božího slova a která se také opakuje i v jeho listech, jistě můžeme číst mnohé: Pastýřskou bdělost nad autenticitou víry zvěstované, předávané i žité, bdělou ostražitost vůči různým heterodoxním naukám a mravům, schopnost o nich mluvit i mlčet, i napomínat, je-li toho potřeba, být skutečným správcem v Božím lidu, nikoli pánem. A tak dále.

Ačkoli Pavlova povzbuzení jsou nejprve adresována nejprve těm, kterým – nehodným – je nějak svěřena pastýřská služba, týkají se v širším smyslu i mnoha dalších: například i všech rodičů a vychovatelů, učitelů, všech, kterým je nějak svěřeno se o druhé starat, pečovat o ně, mít za ně nějakou zodpovědnost. V jistém smyslu se Pavlova povzbuzení dokonce týkají úplně všech lidí, protože všichni jsme si prostě nějak svěřeni, každý máme za lidi kolem sebe i nějaký ten dílek spoluzodpovědnosti.

Jedno ale musí být vždy společné: Druhým můžeme být skutečně prospěšní jen tehdy, když nám na nich a jejich spáse bude záležet. Od toho se vše ostatní totiž odvíjí. Od lásky k lidem a od starosti o ně a tím pádem i od určité spoluzodpovědnosti za jejich spásu...

Jeden druhému jsme si prostě vždy nějak svěřeni, proto se Pavlovy výzvy k bdělosti nad životní cestou, následováním Pána Ježíše druhých lidí nějak týkají nás všech. Kéž bychom se proto nikdy nestali „dravými vlky“, kteří ostatním jen škodí a „převrácenými řečmi strhávají

za sebou (Kristovy) učedníky“, ale raději „dbali na sebe“ a v míře každému z nás příslušející i „na celé stáde“.

Druhým momentem je Pavlova výzva k nezištnosti. Výzva dost výrazná, výzva, která se opakuje ještě vícekrát v apoštolových listech. Navíc svatý Pavel sám šel v tomto svým apoštolováním bez nároku na mzdu příkladem, a to nejen v Efezu, ale třeba i v jiných církevních obcích.

Zvěstování evangelia a tím pádem apoštolské (kněžské) služby se totiž nezištnost týká v první řadě. Něco takového se už dokonce týkalo služeb rabínů v židovství – každý rabín musel umět ještě nějaké řemeslo, ostatně proto Pavel, který se před svým obrácením připravoval na dráhu rabína, se vyučil šití stanů. O to víc se to týká novozákonních pastýřů, kněžování ve jménu Pána Ježíše.

Služebník Kristův sice má – aspoň za určitých okolností – právo na obživu ze strany církevních obcí. To je dokonce i biblické a sám svatý Pavel to také zdůrazňuje a stanovuje pro to ve svých listech určitá pravidla. Apoštolská služba se však nikdy nesmí stát zdrojem obohacování se pastýře na úkor druhých, zdrojem jeho osobního hmotného bohatství a nějakých světských výhod. Ani jako důsledek, natož jako důvod se této Kristově službě věnovat, to by bylo zcela a naprosto proti jejímu smyslu. Zvěstovat evangelium a konat posvátnou službu, být „správcem Božích tajemství“, lze ze své povahy jen nezištně, a to doslova.

Výzva k nezištnosti se ale opět netýká jen apoštolské (kněžské) služby. Nezištnost je ctnost, která by měla být vlastní každému křesťanu, ba každému člověku. To neznamená, že bychom úplně vše měli všichni dělat nezištně. Tak už tržní svět bohužel dávno postavený není, z něčeho je také nutné žít a živit ty, kteří jsou komu z nás svěření, především rodina a děti.

Ale znamená to, aby nezištnost jako taková měla v našem životě vždy své místo. Abychom byli prostě ochotni a schopni také něco dobrého činit nezištně, je-li toho potřeba. Abychom uměli rozlišit, co je součástí našeho vydělávání si na živobytí a co už je prostor k tomu, abychom jeden druhému nezištně pomohli.

Nesmíme se prostě nechat strhnout a zachvátit mentalitou, že vše je jen otázka peněz, že nic se nedělá zadarmo, že za vše musíme dostat zapláceno. Udělat něco nezištně, bez nároku na odměnu, je přeci jedním z jasných projevů lásky.

Kdyby mezi námi bylo více nezištnosti, znamenalo by to, že mezi námi bude také více Boha. Veškeré Boží dobrodiní vůči nám lidem je nezištnost sama, protože taková je Boží láska. Proto v každém projevu nezištné lásky je nějak přítomen Bůh.

Posledním momentem našeho dnešního rozjímání je závěrečná zpráva o loučení, kterou dnešní úryvek končil. Ukazuje, že opravdové lidské vztahy k církevnímu společenství patří, i lidská přátelství jsou jeho součástí. Dokonce i takové, které bychom nazvali přátelstvím mezi „laiky“ a duchovními. A je tomu tak dobře.

Pavel musí odejít, už se s přáteli z řad efezských starších společně nevidí, všechny to mrzí, včetně jeho samého. Ale církevní obec bude žít dál, Kristus v ní nepřestane působit, jak ukazují její další osudy.

A i to je velmi důležité a výmluvné: I při vši hodnotě mezilidských vztahů a při vši správnosti i je pěstovat a do nich investovat, nelze navázat náš vztah s Pánem Ježíšem jen na jednoho apoštola či „staršího“, svázat jej s konkrétním duchovním. On není Pán Ježíš a navíc se může v té které církevní obci změnit, může odejít jinam, může být přeložen (ke kněžským přesunům prostě občas dochází, tak tomu prostě je, a můžeme nechat stranou, kdy se to zdá správné a nutné a kdy se to zdá naopak nepromyšlené a nesmyslné).

Co do přítomnosti Pána Ježíše, jsou kněží jen jeho nehodnými nástroji. Je to ostatně sám svatý Pavel, který říká „Já jsem zasadil, Apollos zaléval, ale Bůh dal vzrůst“.

To ale nic nemění na tom, že i obyčejně lidsky dobré, opravdové a přátelské vztahy by mezi námi měly být, jak ukázal sám svatý Pavel v Efezu...